

داکتر یارمحمد حیدرزاده کارشناس محیط زیست

طرح جامع برای نجات منابع طبیعی افغانستان با توجه تغییر گسترش آب و هوای جهان

افغانستان با تغییر گسترده آب و هوایی رو برو است در طی چند سال اخیر و وقوع حوادث طبیعی مانند ذوب سریع یخچال ها هندوکش ، ریزش کوه تپه های خاکی از آب باران، لغزش زمین های ناپایدار، سنگ کوچ ها، برف کوچ، زمین جنبی، سیل بهاری و تیرماهی، طوفان بادهای زمستان های سرد، تابستان های گرم خشک و خشکسالی هر ساله آگاهی مستقیم بی واسطه تغییر اقلیم هشدار برای مسوولان دولت است.

منابع طبیعی به طو کلی به طبیعت و آنچه که در جغرافیای یک کشور وجود دارد و انسان در بوجود آوردن و تکامل آنها نقشی نداشته است گفته و این منابع و با بهره برداری صحیح و اصولی مجدداً به طور طبیعی تجدید می می شود مانند جنگلها علفچرا های مراتع ، گیاهان ، آب ، خاک ، حیات وحش ، کول ها، وتالاب ها است و منابعی که

پس از بهره برداری و استفاده از آن، دیگر تجدید حیات نشده و جایگزین نخواهد داشت، مانند معادن و منابع سوخت فسیلی از قبیل ذغال سنگ نفت، فلزات و سنگهای تزینی.

منابع طبیعی کشور بعنوان یک سرمایه متعلق به خود شهروندان و بسیار مهم است که احساس در همه مردم ایجاد شود و در حفظ و نگهداری منابع طبیعی کوشا باشند. اوضاع نابسامان سه، چهار دهه کشور ما به دلیل عدم مدیریت در چاره چهار پایان و ضعف دولت در نگهداشت درختان کوهی و جنگلها و بوته های کوهی و قطع بی رویه گیاهان از بن کندن از ریشه مثل شیرین بویه، مسواک و هنگ بدبوی از دامنه تپه ها خاکی برای کسب مقدار ناچیز پول و صادرات آن به بیرون از کشور به نحو قابل ملاحظه ای این منابع طبیعی کاهش یافته است در نتیجه حذف پوشش گیاهی مناطق کوهی آمدن سیل باعث خسارت ملیارداری در کشور ما هرساله می شود. افزایش رشد جمعیت از یک طرف وظایف خاک را تحت تاثیر قرار می دهد و از جانب دیگر در اثر مهاجرت های اضافی استفاده از ساحه باغ ها و زمین های زراعتی برای اعمارخانه های رهائشی و وسعت یافتن شهر دهات بدون در نظر گرفتن ساحه سبز سبب تخریب خاک می گردد. و این عمل بین تراکم نفوس و ضیاع محیط زیست طبیعی رابطه مستقیم وجود دارد. در اینجا هر قدر تراکم نفوس زیاد باشد به همان اندازه ضیاع محیط زیست طبیعی زیاد می شود.

مهاجران اجباری نسبت به مهاجران اختیاری تاثیرات منفی را بالای محیط زیست وارد می نمایند، زیرا مهاجرت افراد به صورت آنی بوقوع پیوسته و مشکلات فوری را بار می آورد. دیگر دلیل علاقه تمام مردم نواحی به چارواداری روز بروز فزونی یافته است و در سال های اخیر که تعداد دام ها به سه چهار برابر حد استاندارد رسیده فشار بیش از حد را به چراگاه های کوهستانی بویژه در ارتفاعات نزدیک برف یخچالها وارد کرده است که باعث تخریب پوشش گیاهی منطقه به علت حرکت رمه های گوسفند، گله بزه، پاده گاو ها شده است که از اثر چرای بی قاعده ارتفاعات کوه ها برهنه از پوشش گیاهی شده و دیگر کوه ها توان نگهداشت حجم برف را ندارند که این باعث لغزش برف و آمدن برف کوچ ها، سنگ کوچ ها در تمام نواح شمال شده است.

ریزش تپه خاکی شسته شده در بارندگی های طولانی بی سابقه چند سال پیش و فرود آمدن برف کوچ وار تپه خاکی ناپایدار بر سر خانه های ارگویی بدخشان که وقوع یافت.

دلیل آن شیبی دامنه آن بیشتر از 30 درجه است و شخم تپه برای کشت للمی است و هم دلیل دیگر آن با ایجاد ناپایداری تیغه تپه که حدود 100 سال پیش نیز در عقب تیغه رانش واقع گردیده بود است و به دلیل از بین رفتن بوته های دامنه به عنوان مواد سوخت، کندن ریشه شترین بویه که این کار سبب ناپایداری خام تپه از جای اصلی آن بیجا شد. حفاظت و احیای محیط زیست طبق احکام قانون محیط زیست و وظیفه اداره ملی حفاظت محیط زیست در تمام ولایت ها با واحدهای دومی خود به عهده دارد.

وظیفه مسوولان اداره ملی حفاظت محیط زیست نتها سوق دهی و جهت دهی نیست بلکه مسوولیت احیای و حفاظت محیط زیست را طبق احکام قانون محیط زیست با واحدهای ولایتی خود شب روز بدوش دارند. در هفته نامه کلید منتشر شد اداره ملی حفاظت محیط زیست در جلب همکاری سایر ادارات ناکام بوده و حتی طرح برنامه های انکشافی خود را خصوص در حفاظت و احیا محیط زیست ضعیف عمل کرده است.

قابل توجهی به همه ای کشور های جهان تحقیقات صورت گرفته ما با بازیافت هرتن کاغذ باطله، ماهانه از تخریب ۹۰ هزار هکتار جنگل، مصرف ۱۲ میلیون لیتر آب و ۱۲۰ هزار کیلووات برق می کاهد. یکی از نتایج مصرف دوباره کاغذ های باطله، کاستن از فشار وارده بر طبیعت تجربه نشان می دهد که برای تولید یک تن کاغذ به ۱۶ اصله درخت قطع شده نیاز است.

۱- ما باید چه چیزی را در مکاتب برای شاگردان به آموزانید برای نجات محیط زیست انجام گیرد. پرهیز کردن از شکستن شاخ درختان، کندن گل ها، آتش زدن جنگل ها، از ریختن زباله ها در آب های روان، از ویران کردن لانه حیات وحش و مزاحم نکردن در پرواز پرندگان در طبیعت. بحران محیط زیست ناشی از آلودگی هوا پرندگان را از محل فرار می دهد.

بهترین زمان تبدیل کردن امر حفاظت محیط زیست به یک باور ذهنی و عادت تنها راهی است که در دوران آموزش کودکی در مکتب است.

۲ — با ایجاد انجمن های حمایت از منابع طبیعی در نواحی و روستاها آگاهان به آگاهی دهی پردازند تا با تلاش های بی وقفه خود سعی در نجات زمین کنند. ایجاد انجمن های حمایت از محیط زیست در محل ها ضروری است. آنها با کمک اداره محیط زیست با تلاش بی وقفه خود سعی در نجات زمین آسیب رسانیده شده کند. کارشناسان حمایت از محیط زیست انگیزه خود را برای نجات این محیط زیست بیشتر کنند. این برنامه ها ی از طریق برنامه حمایت محیط زیست سازمان ملل متحد در همکاری سازمانهای غیر دولتی راه های پیش گیری مقابله به تغییر اقلیم امکان پذیر است.

احترام به طبیعت احترام به زندگی کیست و احترام به زندگی همه ی بشریت است و حفظ محیط زیست ، تزیین روح تازه و با نشاط به زندگی انسانها و حیوانات و پرندگان است.

۳ — ما نه باید جریان آب را بی علت به جوی ها ، نهر ها ، کانالها برای مزارعه و باغات سر دهیم. آبیاری برای هر کشت غلات و نبات از دیگه دانش عمران زمین با قاعده مدار آبیاری در نظر گرفت. مدار آبیاری بستگی بافت خاک و سن درختان دارد. اصراف در آب به ضرر زمین تمام می شود. طور که کمی آب باعث خسارات به درخت خواهد شد زیادی آن نیز موجب می شود که زمین دیر رطوبت خود را از دست بدهد که در نتیجه در بعضی از مناطق تولید باطلاق نموده وریشه نبات که در آب راکد زمین احاطه شده ، خفه کرده و درخت از بین مرورد. در آب دادن نهال سین ابتدایی غفلت نه شود.

در زراعت و باغات از بکار بردن آب زیاد از حد خوداری نمود ، مگر اینکه این امر برای شستشوی نمک لازم باشد، آبیاری کم ولی متناوب ، روش مفیدی است ، زیرا غلظت نمک در خاک را در حد نسبتاً پایینی حفظ می کند.

۴ — اجتناب از استعمال غیر مناسب ماشین آلات ثقیله زراعتی در کشت و اتر فعالیت های زشت و نامناسب زراعتی تخریب خاک صورت می گیرد. تخریب خاک نیز از اثر استفاده غیر معیاری برای انکشاف زراعت سبب فقدان ساحه کشت می گردد و از طرف دیگر حاصاخیزی انرا پائین می آورد.

در صورت استفاده افراطی از خاک در مناطق خشک و نیمه خشک مرطوب تغییر اقلیم به میان می آید. برای جلوگیری از تخریب خاک باید در سطح ملی و بین لامللی به کمک احداث پروژ های انکشافی ملل متحد مبارزه صورت گیرد.

۵ — پرهیز از انهدام درختان و بوشش گیاهی ، بخاطریه زیست پوشش گیاهی مقابله با پدیده گرد و غبار شن های روان ، بادهای موسمی و علاوه بر این درختان و گیاهی ایجاد اکوسیستم طبیعی می کنند. به طوری که پوشش های گیاهی قادرند در گرم ترین روز های تابستان درجه حرارت محیط پیرامون خود را تا چهار درجه سانتی گراد کاهش دهند و در عین حال ۴۰ تا ۵۰ فیصد بر روطوبت هوا اضافه کنند.

۶ — از ساخت جاده سازی های غیر اصولی در محیط کوهستانی پرهز کرد بخاطری که احداث سرک های باعث سرعت بخشی به تخریب و سیع منابع ارزشمند طبیعی مانند لغزش توده های خاک و هم آسیب به جزء های اکوسیستم کوهستانی و رارد می کند. احداث سرک ها غیر اصولی و غیر نیاز و خودسر موجب عدم رشد و نمو بسیار از گونه گیاهان در منطقه می شود و در آینده به مرور زمان رفته و کم کم گونه گیاهان با کاهش روبه روی و جانوران از نبود پوشش گاهی منقرض می شوند و هم زیبایی طبیعت رنگ بویی تازه گی خود را از از نبود گیاهان دست می دهد و هدیه طبیعت برای آرامش حیات وحشی نسیم دل انگز چون باد صبا که در طبیعت جریان دارد از سبب ساخت سرک بر هم می مزند.

۷ — مصرف منابع طبیعی صرفه جویی خواهیم کرده ، زیرا به جای استفاده از تولید مواد خام برای تولید محصولات نو از مواد بازیافتی زباله ها استفاده کنید کم هزینه است. منابع طبیعی یک نعمت است وقتی وجود دارد قدرش را نمی دانیم ، اما هنگامی که از دست رفت و نفس ها به شماره افتاد قدر دان آن می شویم .

ما با کاهش مصرف منابع طبیعی با بکار گرفتن از مواد بازیافت زیاله ها ، عمر زیستگاه بشر (زمین) را طولانی تر می کنیم. به کمک بازیافت، مساحت کمتری از از وادی ها و دامنه به زیاله دانی تبدیل می شود. بازیافت زیاله ها گامی حیاتی برای حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست و جلوگیری از اتلاف سرمایه ملی و نیز یک گامی سبز در جهت توسعه پایدار است.

۸ — پرهز از پرتاب گاز زهری بمب الوده و استعمال سلاح های دارنده مواد رادیو اکتیف منابع طبیعی کشور بخصوص پوشش گیاهی آن شدیداً آسیب دیده است و ایستگی در آمد های تامین زندگی روستایی به این منابع طبیعی از قبیل محصولات زراعت ، علوف چرا ، پسته زار ، جنگل جلغوزه ، بادام و ابسط است و همچنین فقر شدیدی که در میان مردم امروز در نواحی و روستاها آسیب دیده کشور بوجود آمده است. اثر گذاری منفی تغییرات گردش اقلیمی سبب فقر بر زندگی روستایان کشور ما شده است.

۹ — اداره چراه در مراتع باید با یک تقویم از پیش تعیین شده باشد بهتر است و این تقویم با شرایط سلانه سازگار باشد. بهبود سلامتی خاک در نتیجه آن چرای هدفمند را تا حدی زیادی می توان معلومات استراحت طولانی مدت قطعه ای از زمین چراگاه دانست. اگر بی احتیاط و بی توجهی در چرا حیوانات اهلی مناطق در پسته زارها انجام گیرد. تپه های خاکی پسته زار کشور ما دارای اکوسیستم شکننده است که شکننده بودن وظیفه و مارا برای حفاظت صد چند می کند.

ورود گله ها به چراگاه ها قبل از زمان مناسب به پوشش گیاهی لطمه وارد می نماید به دلیل رطوبت زیاد خاک و درآمد و رفت زیاد گله ها در چراگاه باعث فشردن خاک و کم شدن حجم خاک می گردد. در نتیجه علاوه بر اینک قابلیت نفوذ خاک نسبت به نزولات کاهش خواهد یافت نگهداری خاک نسبت به آب نیز کاهش می یابد و بلاخره باعث کاهش پوشش زنده گیاهی می شود. عوامل اصلی فرسایش خاک از بین رفتن پوشش گیاهی طبیعی خاک می باشد. نکاتی را باید مورد قرارداد که تا اکوسیستم چرا به خوبی حفظ شود از جمله این نکات رعایت ظرفیت چرا و برداشت مجاز از چراگاها ، رعایت فصل چرا و آماده گی چرا جهت استفاده پس از حدود یک ماه از شروع فصل بهار هنگامی که زمین برای چریدن گوسفندان و بره ها و بزغالها سرسبز شده باشد. که تا بره ها و بزغالها غذای خود را از طریق چریدن علف صحرا تامین کنند.

مفیدیت اداره از چرای باعث بهتر شدن وضعیت پوشش گیاهی در نتیجه هنگام بارندگی از ایجاد روناب کاسته می شود و آب فرصت کافی برای نفوذ را در خاک پیدا می کند.

در صورت اداره چرا بر اساس یک تقویم سفره های آب های زیرزمینی تغذیه شده و چشمه ها و کاریزها در قریه جات پر آب می گردد. بانفوذ آب در خاک دیگر سیلاب ها به وجود نمی آید و از بسیاری از خسارات مالی و جانی جلوگیری به عمل می آید. برای تحقق این هدف لازم است تا ما انسانها با منابع طبیع و محیط زیست خود با احتیاط تمام برخورد نموده زمینه استفاده مطمئن و دومدار و حفظ و نگهداری آنها را فراهم نمایم و به کمبود منابع روبرو نشویم و این امنیت بزرگ به طور درست به نسلهای بعدی انتقال نماید. ماباقی در صفحه عمومی فیسوک بخوانید دوست عزیز اگر زحمت نه شود برای شما در پیای مضمون نشر شده تبصر کند تا دیگران هم آگاهی پیدا کنند

۱۰ — استحکام اطراف جهیل با کاشت نی ملو از نی ها و غرس درختچه و بوته های مثمر و زینتی و این اشجار هم مانع از بلند رفتن درجه حرارت منطقه و اطراف جهیل ها می گردد. این جهیل میراث طبیعی که یکی از نعمت الهی استند و حفظ و نگهداری آنها وظیفه هر شهروند است تا باید در حفظ آنها همکاری و تلاش کند.

حفاظت از جهیل ها بخاطر حفظه و نگهداری پوشش گیاهی این منطقه ممانیت جلوگیری از چریدن حیوانات اهلی گوسفند و گاو که چراندن حیوانات و بخصوص بیش از حد قطع لخواونی ها که باعث تخریب فرش نباتات و فرسایش خاک می گردد و چرا قطعی ممنوع است.

اگر در محافظت جهیل بخصوص جهیل کوهی با توجه تحولات اقلیمی جهانی بی توجه ای و بی اعتنائی از طرف اداره ملی حفاظت محیط زیست صورت گیرد در آینده خطر شکست بند آنها در موسم آب خیزی خواهد شد. در بسیاری از نقاط کوهستانی و دشتی افغانستان این بندها طبیعی آبی یعنی کول ها و تالاب ها به چشم می خورد. این بند

ها یا کول ها منبع خوب و ذخیر آبی مورد نیاز برای آبیاری کشور ما هستند که از آب بعضی آنها مردم ما در زراعت و باغداری استفاده نموده اند. این تالاب ها نیز پنا گاه برای تولید نسل پرنده گان می باشد و هم محیط را از الوده گی پاک می سازند و هم کوه ها را بار وری از جنگل و بته های جنگلی می سازد .

۱۱ — یکی از رهکاری جدی به ماندگاری یخچالهای کوه های هندوکش کمک شایان می کند ، اعلان ساحه حفاظت شده از پوشش گیاهی بومی آن از طرف اداره ملی محیط زیست می باشد. مراتع اکوسیستم هایی هستند که مشخصه اصلی آنها پوشش گیاهی بومی آن می باشد. اگر از علفزار های مراتع استفاده بی رویه کرده و همچنین باروش های نادرست استفاده از خاک در کشت للمی موجب فرسایش شدید آن را فراهم می آورد.

بنابر این بایستی ۲۰ تا ۳۰ کیلومتر ساحات نزدیک یخچالها طبیعی ممانعت جدی از گزند چرا گله ها از قطع جنگلات و بته ها و اقدام فوری برای مردم محل در ایجاد پروژه های کاری که تا آنها از کندن پوشش گیاهی و دامنه کوه های اجتناب ورزند. از دیگر کارشناسان ضرورت به ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی برای بررسی تمام یخچال های طبیعی افغانستان می رود که هر ساله اطلاعات از کم و کیفی این منابع از جنبه های تابع آبی و زیست محیطی برای رونق زراعت کشور ما ضروری می باشد.

۱ — مطالعه و بررسی و شناخت پتانسیل های منابع آبی و چالش های پیش روی که از بابت تغییرات آب و هوایی در ۴ دهه جنگ ، یخچال ها قله ها رشته کوه های هندوکش چند فیصد آنها کاهش یافته و چند فیصد آنها خدا ناخسته در معرض فروریزی توده های یخ به به سوی کول آب ها همراه با رسوبات خواهد افتاد می توان روستا های نواحی مسیر خود را نابود کند.

۲ — اندازه کمترین ارتفاع یخچال .

۳ — مساحت و محیط موقعیت خط برف یخچال که سالانه چند متر از دست می دهد.

۴ — وضعیت توپوگرافی ارتفاع حد بالا و پایین حوض های یخگیر یخچالها .

۵ — وضعیت توپوگرافی منطقه و حوضه آبریز یخچالها .

۶ — رابط تعادل آب و یخ منطقه مورد بررسی قرار گیرد.

۷ — سنجش میزان درجه حرارت متوسط گرمترین و سردترین منطقه .

۸ — آثار برداری از ساحات یخچالهای ذوب شده منطقه .

۹ — بازسازی وضعییت آب هوای منطقه ای آثار یخچالهای هنوز هم در محل وجود ارد .

۱۰ — سنجش میزان نزولات منطقه هم از بارش برف و باران

یخچال ها طبیعی زاینده سفره آب های زیرزمینی ، چشمه ها ، تغذیه رودها و قنات ها می باشد. دریا های مهم افغانستان عمدتاً از ذوب یخچالها کوه های هندوکش و جھیل های یخبندان آن سرچشمه می گیرد. اگر ما در حفظ یخچالها برف چالهای کوه های هندوکش سعی و تلاش جدی نکنیم در دراز مدت این یخ های یخچالها طبیعی کشور از بین می رود. خدا ناخسته کشور ما را به خشکسالی مواجه می شود.

۱۲ — راهکاری های ساده کم هزینه برای کاهش دما مراتع و اجرای آن از طرف رهنمایی های متخصص حفاظ محیط زیست با همکاری مردم محل روستا ها در تحت برنامه جهانی سازمان ملل کمک مواد غذایی در بدل کار توزیع کند جهت ازدیاد گیاهان در کوه دامنه ها عملی کرد:

اول : جمع آوری تخم گیاهان و بوته های بومی دانه دار محل را در فصل آخیر بهار و اوایل تابستان جمع آوری کرد و دانه های خسته ای مانند دانه بادم کوهی ، توغ ، دولانه ، پسته ، چهار مغز ، جلفوزه ، زیتون و غیره

را در فصل تیرماه چند روز پیش یخ زدن زمین کوه دامنه هادانه را زیر خاک کرد و تخمه های کدو مانند کمال ، نی کوهی یا ارزن مانند گون خادار ، رواش و غیره ... را بعد از آب شدن برف و یا یخ زمین بر آمدن در دامنه ها بذر پاشی کرد. دانه های شانده شده یا بذر شده در نمی با گرم شدن خاک جوانه زنی می کنند و تولید ساقه و برگ می کنند و گیاه جدید در محل پیدا می شود

دوم : طریق تکثیر بوسیله قلم و خواباندن شاخه درختچه ها و بوته های قدبلند ممکن است، قلمه قسمتی گیاه بعد از جدا کردن از پایه استعداد ریشه زنی را دارد ، قلم از شاخه های فصل جاری گرفته می شود . در محیط کشت ریشه دار معمولترین روش از دیاد و آسانترین ارزانترین روش های از دیاد گیاهان است. خواباندن شاخه در زمین از آن ریشه های نا بجا تولید می شود و بعد لپیه برگ ظاهر شده و آثار به اسانی قلمه زده تکثیر کنید .

سوم : طریق از دیاد گیاهان یا بوته ها بوسیله ریشه (ریزوم) شانی است که گیاهان دارای ساقه زیرزمینی اند (غده یا ریزوم) ویا داری ریشه هایی هستند که بطور افقی قرار می گیرند و ساقه ها از خود تولید می کنند.

چهارم : با ایجاد پروژه های تحفظی خاک و تنظیم آب در تپه ها با عث احیا مجدد منابع طبیعی و در نتیجه افزایش چشم سارها و علفچر های سرسبز می شود. پنج گسانی که به عرص های مناطبی تجاوز و آنرا تخریب می کنند مجرم شناخت و مورد باز پرسی از طرف پلیس قرار گیرد.

۱۳ — هر کشوری که کمتر ۲۵ فیصد خاک آن جنگل باشد از نظر زیست محیطی خوار بار ملل متحد و وضعیت بحرانی در آن کشور حاکم است .

۵ ، ۳ فیصد ساحه افغانستان را جنگلهای طبیعی انبوه و پراکنش چوب چهار تراش و ارچه و بلوط و از جمله در حدود ۴۵۰ هزار هکتار در ختان پسته پراکنش روییده است.

در حال حاضر افغانستان در حدود دوازده فیصد زمین های زراعتی دارد که حدود پنج در فیصد آن ها به شکل آبیاری سنتی انجام می گردد و هفت فیصد آن از بارانهای بهاری آبیاری می شود . کارشناسان محیط زیست می گویند این هفت فیصد هم باید به سمت آبیاری باید ورود و با ایجاد سدها ، ذخایر آبی زمین های زراعتی را وسعت داد ، ایجاد آنهار و بند ها تا بتوان سازگاری بیشتری با تغییر اقلیم و کم آبی ایجاد گردد.

طبق گزارش ها و استناد با اطلس افغانستان شمال و شمال غرب کشور ما نسبت به موقعیت اقلیمی و شرایط آب هوایی آن احتیاج به ۵۰ تا ۶۰ فیصد پوشش سایبانی درختان نیاز دارد. مناطق جنوب ۶۰ تا ۸۰ فیصد پوشش سایبان درخت شانی احتیاج دارد. ولایت . شمال شرق ۴۰ تا ۵۰ فیصد به پوشش سایبان درخت شانی احتیاج دارد و تنها مناطق شرق مملو از درختان نشتر سرو جلغوزه می باشد که تنها ۲۵ فیصد دیگر به سایبانی احتیاج دارد.

بنابر این در مناطق مذکور کاشت هر نهال مثمر و غیر مثمر می توانید سال های هم خاطره خوشی برای شما و هم کمکی به محیط زیستان می کند.

درخت و نهال شانی راه حلی مناسب برای مبارزه با آلودگی ها و سهل کنی هر نوع حوادث طبیعی به شمار می آید. ایجاد جنگل های مصنوعی و فضای سبز در تپه شهر و اطراف شهر های بزرگ به تاسیس کارخانجات اکسیژن می ماند.

نهال های جوان در خاک غرس گردد تا به درختانی نیرومند و سرسبز بدل گردند و به این ترتیب گامی در آبادی کشور عزیزما برداشته می شود و در جهت حفاظت از آنها اداره های مسوول باید کوشش کنند.

افغانستان یکی از نگات عطف تنوع بیولوژیکی در جهان می باشد در سلسله کوه های هندوکش با عظمت حدود بیش از ۴۰۰۰ گونه گیاه پیدا می شود که از جمله ۴۰۰ گونه گیاه داروی دارد و مجموعه بیش از ۳۵ در صد آن ، یعنی یک سوم مجموع نباتات این کشو ما بومی هستند.

۱۴ - تکثیر و احیاء حیات وحش با توجه به شرایط آب هوای مناسب زیستگاهی مطلوب و محل تکثیر و پرورش گونه های نادر و در معرض خطر انقراض را به عنوان یکی از اقدامات مهم در زمینه حفظ نسل گونه های حیات وحش دانست و خاطر نشان کرد.

تکثیر علاوه بر احیاء گونه های مرود نظر امکان انجام مطالعات علمی در زمینه عادت، رفتار و شرایط زیستی گونه ها فراهم شود.

میراث زیست محیطی و طبیعی و حفاظت آنها برای دستیابی به توسعه پایدار در کشور بپردازند و نهات تلاش و کوشش خود را راه رسدن به اهداف مورد نظر بکار گیرند. حیات وحش، در افزایش بهره وری و پایداری بومسازه ها نقش اساسی دارد و انسان برای تأمین آب، غذا، ارزش های زیبایی شناختی و فعالیت های تفریحی خود به آن وابسته است.

خلاصه برای امور حفاظت از جنگل ها حیات وحش اسخدام محیط بان ها و تربیه آنها جهت محیط بانی از طرف اداره ملی محیط زیست ختمی ضروری است.

یقینا اگر ما همه شهروندان افغانستان در حفظ محیط زیست خود کوشا باشیم و این نکات را رعایت کنیم زیبایی طبیعی کشورمان صد چند به چشم خواهد آمد و دیگر افسوس نمی خوریم که خوشا به حال فلان کشور آسیایی یا اروپایی که چقدر تمیز، پاک و زیبا است و زیبایی کشورهای اروپایی البته مرهون رعایت شهروندان آن کشورها به نکات فوق الذکر است و اگر نیمی از مردم افغانستان اعمال و عادات ناپسند آسیب رسانی آگاهانه یا ناآگاهانه به محیط زیست مانند بر کندن بی رویه درختان و جنگل، بوته های کوهی، چرای بی رویه، گله های عنعنوی، آلوده سازی آب جوی ها از کف صابون لباس شویی، انداختن یا ریختن کثافات خاک رویه در جوی ها و رودها، غصب فضای سبز شهرها و کوه دامنه ها و ایجاد قشلاق در کنار جهیل ها و اعمار خودسر خانه های گلی در تپه ها و کوه دامنه های شهرهای بزرگ و احداث سرک های غیر اصولی در کوهستان و شکار بی رویه حیوانات وحشی و پرندگان اجتناب کنیم به یقین منابع موجود آبی و افر ما و افغانستان آفتابی ظرفیت و پتانسیل آن را دارد تا در هر عرصه ها جوابگو باشد و در آینده نزدیک انشاءالله افغانستان شاداب سرسبز و آباد را خواهیم داشت و مسلما دیگر کسی حسرت آن کشورها را نخواهد خورد.

محیط فراگیرنده و جای زندگی آدمی است و اصولاً یکی از وظائف مهم بشری که حفظ جان است، جز با زیستن در محیط سالم و زیبا امکان پذیر نیست.

بدین سبب شرط اولیه برای انسان داشتن روحی سالم و جسم سالم است و جسم سالم و تندرست نیز فقط زمانی برای انسان حاصل می شود که انسان از محیط زیست سالم و دلگشا بهره مند باشد. محیط پاک و منظم و خرم زندگی انسان را شاداب و خوشبو می سازد، محیط پاک طبیعی بی عیب تاثیر زیبا بر روح و روان آدمی دارد. رفتن انسان در نزد آبشاران شر شر صدای آبشاران و شنیدن آواز روح بخش بلبلان و نغمه سرای عندلیبان بر فراز آبشاران، سرود لطیف جوی باران، آهنگ دلربای چشمه ساران، صفای سبز سبزه زاران، نسیم لطیف دره های سبز کوهستان، رقص دلنشین درختان و زیبایی و منظم و مرتب بودن شهر و د هات، همه و همه تاثیر اعجاب انگیزی بر زندگی و حیات انسان دارند.

هرکسی از تماشای چنین منظره های زیبایی احساس آرامش و نشاط کرده و امنیت و آسایش را در حیات خویش لمس می کند. به امید افغانستان آزاد، آباد، آرام و سربلند که خانه ای امن و آسایش برای تمام اقوام ساکن در آن باشد و همه از حقوق شهروندی، کرامت انسانی، آزادی و حق تصمیمگیری برابر بردار بوده برادر وار زندگی نمایند.

داکتر یار محمد حیدرزاده کارشناس محیط زیست